СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXII. Ч. 228. Джерзи Сити, Н. Дж., вівторок, 30. вересня. 1924.

VOL. XXXII. No. 228. Jersey City, N. J., Tuesday, September 30, 1924. THREE CENTS

Влада найвисшого суду стає осередком виборчої кампанії.

ДОС ГОВОРИТЬ ВИКЛЮЧНО ПРО „НЕБЕЗПЕКУ ДЛЯ КОНСТИТУЦІЇ".

ПОРТИДЖ, Вискансин, 26. вересня. — Ґенерал Дос, републиканський кандидат на уряд віцепрезидента Злучених Держав, відбувалі далі свою обїздку по сьому стейті, промовляючи з плятформи послідного воза зелізниці до слухачів, зібраних на зелізничих двірцях.

В кождій своїй промові Дос звертається проти домагання сенатора Ла Фолета, поступового кандидата, відобрати американському найвисшому судови право признавати незаконними ухвали конґресу. Він закликує своїх слухачів до оборони конституції, яка на його думку загрожена пропозицією Ла Фолета.

На його збори сходиться звичайно поважне число цікавих не дивлячися на те, що через послідний тиждень тут кождого дня перепадали уливні дощі.

ДЕЙВИС НЕ ПРИЙМАЄ ДОМАГАННЯ ЛА ФОЛЕТА, АЛЕ ОБОРОНЯЄ ЙОГО ПЕРЕД ЗАКИДАМИ РЕПУБЛИКАНЦІВ.

ВИЛМИНГТОН, Делвер, 27. вересня. — Демократичний кандидат Дейвис звернув у своїх двох промовах, тут виголошених, увагу на домаганне сенатора Ла Фолета щодо зменчення влади найвисшого суду Злучених Держав.

Дейвис заявився проти домагання, але рівночасно підчеркнув, що домаганне не має в собі ані комунізму, ані соціялізму, як се хочуть представити републиканці. На його думку, плян Ла Фолета повстав під упливом анґлійським.

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ПРОТИ ВЛАСТИ СУДУ.

ВАШИНГТОН, 28. вересня. — Головний уряд Американської Федерації Праці видав публичну заяву про боротьбу за зменчення влади найвисшого суду Злучених Держав.

Федерація Праці піддержує домагання Ла Фолета як згідне з інтересами та домаганнем американського народа. Заява далі остро нападає републиканського та демократичного кандидата за їх становище, вороже домаганю зменчення власти суду.

ВЯЖУТЬ ТАРИФИ З ОСОБИСТИМИ ПРИХОДАМИ МІНІСТРА.

ВАШИНҐТОН, 28. вересня. — Демократичні провідники закидують публично секретареви скарбу Мелонови, що він використовував митовий закон, ухвалений републиканським конгресом, для своєї особистої цілі. Користаючи зі свого впливу в уряді, він мав постаратися, що уряд наложив на метал алюмінюм таке високе мито, що сим просто не пускається найменчої скількости заграничного аліміньюма. Американські промисл і торговля мусіли, обходитися американським металем, котрий майже ввесь зібраний в руках родини Мелона. В сей спосіб рідня Мелона мала зробити грубі міліони.

Мелон у своїй публичній заяві заперечує закидови, доказуючи, що митова тарифа не дає його компанії стільки сили, щоби лишень від неї можна купувати алюмініюм.

ЗА ВИБОРАМИ ЖІНОК У КОНГРЕС.

ВАШИНҐТОН, 28. вересня. — Національна Жіноча Партія почала завзяту кампанію за вибором жінок у конґрес. Партія закидає двом старим партіям, що вони кривдять жінки, не даючи їм тільки місць, кільки жінкам належиться.

НОВІ ЗАХОДИ ДЛЯ ПОКІНЧЕННЯ ШОВКОВОГО СТРАЙКУ.

ПЕТЕРСОН, Ню Джерзі, 27. вересня. — Поважне число горожан сього міста внесло до мейора міста петицію, щоби він предложив своє посередництво в непорозумінню межи шовковими робітниками та фабрикантами, яке довело до довго-тревалого страйку. Мейор міста запропонував своє посередництво обом сторонам, і робітничі юнії на нього вже згодилися. Фабриканти мають відбути конференцію в слідуючий вівторок, і на ній мають рішити, що їм робити.

ПОДОРОЖ ДОВКОЛА СВІТА ПОКІНЧЕНА.

СІЕТЕЛ, Вашинґтон, 28. вересня. — Американські авіятори, що летіли довкола стації на летниче поле в Сенд Пойнті. Місцеве населення урядило летунам гучну овацію. Опісля їх витали офіціяльно представники уряду, громадянства й армії.

РЕСТАВРАЦІЇ ПРОТИ ТОРГОВЛІ АЛКОГОЛЕМ.

НЮ ЙОРК, 28. вересня. — Збори Товариства Властителів Реставрацій заявилися за тим, щоби добиватися обмеження теперішної строгої заборони виробляти алькоголічні напитки але рівночасно ухвалили резолюцію, що кождий реставратор обовязаний придержуватися прогибіції, як довго вона обовязує.

ХОЧУТЬ ПРОДОВЖИТИ ЛЮДСЬКЕ ЖИТТЯ НА 20 ЛІТ.

НЮ ЙОРК, 28. вересня. — Фундація Милбенка, яка має на цілі придумати спосіб продовження людського життя, почала нині свою діяльність. Фундація буде робити через кілька літ спроби з поправою публичного здоровля. Вона має на сю ціль призначену суму 2 міліонів долярів. Проби будуть розтягатися на кілька літ. Для своєї діяльности вона визначила реййон межи 14-ою вулицею на полудни, а 64-ою вулицею на півночи, межи 4-ою евеню на заході а Іст Ріверою на сході.

ПОТВЕРДЖУЮТЬ ЗАТОПЛЕННЯ КОРАБЛЯ.

КЛІВЛЕНД, Огайо, 28. вересня. — Рибаки на озері Гюроні найшли частину розбитого підчас недавної бурі корабля Клифтона. В сей спосіб всякі сумніви щодо долі сього корабля розвіяні.

КЛЕН В ОБОРОНІ ЗАСУДЖЕНОГО ЗА „НЕМОРАЛЬНІСТЬ" ПРОПОВІДНИКА.

Буфало, Ню Йорк, 28. вересня. — Засуд протестанського проповідника Чарлза Пенфолда за неморальне поведенне в автомобили з чужою жінкою викликало обуренне серед місцевих і дооколичних членів Ку-Клакс-Клена. Вони загрожують великою демонстрацією та паленням горіючих хрестів на вулицях міста, як суд не відмінить свого засуду. Поліція скріпила сторожу на вулицях міста, щоби не допустити до демонстрації проти суду.

ПРОГНАВ БАНКОВИХ БАНДИТІВ.

Кинкейд, Илинойс, 27. вересня. На Кинкейд Трест енд Сейвинґ Бенк напало нині трох бандитів. Вони вже заґорнули в свою валізку 2,000 готівки, налякавши банкового урдника револьверами, та пішли до президента Банку Бруса Шос, з приказом отворити велику касу банку, в якій тоді було 90.000 долярів, приготованих на суботнішну виплату для місцевих підприємств, Директор місто видати гроші, виняв револьвер та став стріляти до бандитів. Бандити пробували відстрілюватися та ранили банкового послугача в ногу, а далі дали ногам знати, не лишень забуваючи за велику касу, але й лишаючи в утечі свою валізку з 2,000 долярів.

ЖІНКА ПРИЗНАЛАСЯ ДО ОТРОЄННЯ МУЖА.

Маріон, Илинойс. 28. вересня. — Судові урядники повіту Віліемсону хваляться, що вони вже розвязали загадку смерти місцевого 34-літного, здорового майнера Роберта Тейта. Поліції була ся смерть загадочна, тим більше, що вдова по Тейті в два тижні по смерти мужа вийшла заміж за „бордера" Джосефа Ґерингтона. Коли судовий лікар, що поров тіло небіщика, найшов у жолудку останки отруї, поліція арештовала вдову, як підозрілу за отроєнне. Арештована в своїм зізнанню перед поліцією признала, що муж погиб від отруї, але заявила, що отрую дав її бордер, а теперішний другий муж. Коли поліція арештувала й Ґерингтона, жінка змінила свої зізнання о стільки, що першу давку отруї, від котрої муж захорів, дав її любовник, а послідну давку, від котрої муж погиб, дала вона сама. Після її зізнань, отруї насипали наперед мужови в горох, який вона дала йому до його скринки, як він лежав тяжко хорий.

ОТРУЙНИЦЯ СКЛАДАЄ ВИНУ НА ПРОПОВІДНИКА.

Сейлин, Илинойс, 28. вересня. — Здоровля пані Світинової, що втроїла свого мужа з любови до методиського проповідника Райта, вже поправляється. Вона скінчила вже голодівку, яку почала зараз по прибуттю до вязниці. Коли шириф приніс її до тюрми цвіти від одної знакомої, вона розговорилася про те яка вона була добра й свята, поки не стрінула „того Гайта".

Конференція південного округа методиської епископальної церкви скинула Гайта зі становища проповідника сеї церкви.

ПРО ПОЛЬСЬКИЙ „УНІВЕРСИТЕТ" „ДЛЯ РУСИНІВ" В КРАКОВІ.

Львівський український дневник „Діло", розглядаючи справу створення українського університету в Кракові пише:

В Кракові мають створити, якусь шкілку під двозглядним іменем: Український університет, який матиме, явні політичні, а радше дипльоматичні цілі. Наших професорів і нашої молоді там не буде. Український нарід найде ще спосіб, щоб дати освіту своїй молоді, а насміхатися з себе і понижувати себе не дозволить. Чи та шкілка буде створена для кого і з ким, та чи сповнить ту ролю, яку її призначив мін. Скшинський, то для нас байдуже. Не лягає сумнівови, що сей помисл аж надто дитинний, просто штубацький, аби міг сповнити покладані в ньому надії.

УКРАЇНЦІ НА ЛИТОВСЬКОМУ КОНҐРЕСІ.

Дня 2, 3, і 4 вересня с. р. відбувся в Дітрой, Миш. чотирнайцятий конґрес Федерації Литовців католиків, на який прийшли також Українці.

Литовська часопись „Дравґас" („Приятель") про се пише:

Кульмінаційною точкою конґресу були відвідини братів Українців. В четвер по полудні при кінці конґресу, явилися цілком несподівано на салі о. Лев Сембратович, місцевий парох, і др. Осип Назарук б. міністер преси Західно-Українського правительства.

Далі ґазета описує привіт обох Українців і зміст промови обох бесідників. Присутні думали, що се представники литовської армії, але предсідатель, Баґдонас повідомив їх про се. Промови українських бесідників переривано частими оплесками, а сю маніфестацію закінчено окликами в честь України: „Вальо, Україна!" — „Нехай живе Україна!"

ЛЕНІН ПРО КОМІСАРІВ.

Останній лист Леніна, який він оставив запечатаний, розпечатала його жінка перед часом назначеним покійним. В листі описує Ленін характер і здібности своїх товаришів так:

Каменев (Розенфельд) се чоловік непевний. Він опуртуніст (робить так, як йому вигідно). Показав недостачу відваги в 1917 р. Слідіть його!

Зіновев (Апфельбавм). Нема здібностий, а хоче влади — для себе. Сего слідіть уважно!

Бухарін — се ум, що живо займається наукою, але він мілкий. Говорить все про марксизм, а мало що з нього розуміє.

Сталін — дуже тупа голова й обмежена інтелиґенція, але у скритости серця хоче бути диктатором.

Троцький (Рронштайн) се людина дуже здібна, але любить позувати (удавати). Треба його держати в руках тоді буде послушний партії.—(Січ).

ЩАСЛИВИЙ ЧОЛОВІК.

Щасливий чоловік, який не бачив ще залізничого поїзду, транваю й кіно — прибув до Флідвуд (Лянкасер). Цей дивний чоловік є листарем при почтовій стації в Ст. Кільда невеличкому остривці на зах. Гебридах. Перший раз в життю взяв відпустку і покинув остров своїх батьків, щоби відвідати сушу. Як побачив перший транвайовий віз, не знав чи не краще булоби втікати. Та з противної сторони надїхав автомобіль і перервав його роздумування. Листар ізчудування і вдоволення дуже перелякався Не менше цікавим було для нього кінове представлення. То що йно після доброї хвилі дався переконати, що кріси і гармати що стріляли на полотні зовсім не є небезпечні для нього. Вся цівілізація мабуть не сподобалася листареві, бо вже по вже по однім дни відпустки вернув із жахом на самітний рідний остров.

Виправа Ліґи Народів проти держав, що до неї не належать.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 27. вересня. —На ни нішньому засіданню „розоружної комісії" Ліґи Народів др. Едвард Бенеш прочитав звідомленне про свій плян розоружецня і забезпечення держав, що належить до Ліґи.

Він сказав, що небаром предложить ще повну систему, як Ліґа Народів має вирішити справу мирових судів, забезпечення держав і обмеження зоружень.

Він теж означив, як Ліґа Народів буде ставитись на будуче до держав, що не належать до неї. Др. Бенеш сказав, що у випадку політичних спорів між державами Ліґи Народів буде запрошувати на свої мирові суди не лише своїх членів, але і не членів, а колиб тоді держава, що не є членом Ліґи, нарушила постанови протоколу (пляну Бенеша), так вона буде проголошена „наїзником" і до сеї будуть примінені кари (санкції) зі сторони членів Ліґи, що обовяжуться виступити проти „наїзників".

Остаточно виготовить увесь плян „поставлення війни поза закон" аж „всесвітня розоружна конференція", яка збереться тут 15-ого червня, 1925, якщо до 1-ого травня (мая), 1925, 14 держав прийме протокол Бенеша.

Бенеш також заявив, що він не годиться на невтральність Німеччини.

55-ИЙ ЧЛЕН ЛІҐИ НАРОДІВ.

ЖЕНЕВА, 27. вересня. — Комісія членства Ліґи Народів приняла сьогодня однодушно в члени Ліґи Санто Домінґо.

Република Санто Домінґо — се східна (більша) часть острова Гаіті. Західна (менша) часть острова — се република Гаіті. Остров Гаіті лежить на південний схід від острова Куби.

Цілий остров Гаіті завбільшки Галичини. Число населення доходить до 3,000,000.

ЯПОНЦІ ПІДНОСЯТЬ СПРАВУ ІМІҐРАЦІЇ В ЛІЗІ НАРОДІВ.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 26. вересня. — Японські делеґати домагались у Лізі Народів, щоб до пляну Бенеша додано, аби справу іміґрації з одної держави до другої віддавано також до вирішення міжнароднім мировим судам.

Їм ходить головно о іміґрацію до Злучених Держав, Канади, Австралії і Нової Зеляндії.

Проти сього домагання піднесено, що се домашня справа поодиноких держав і покищо його усунено.

ЗАПОВІДАЮТЬ НЕВДАЧУ ПАРТІЇ ПРАЦІ ПРИ НОВИХ ВИБОРАХ.

ЛОНДОН, 27. вересня. — В тутешніх політичних кругах говорять, що по критиці політики Мекданелда в палаті громад його правительство довше не протриває як місяць. При кінці жовтня, як кажуть Мекданелд предложить королеви, щоб розвязав парлямент і дав народови змогу заявитись при нових виборах у падолисті.

Одначе і провідники Партії Праці не дуже за новими виборами, бо вони у побіду про сих виборах.

Ліберали теж не хотять нових виборів, бо ані вони самі не сподіваються побіди, ані не вірять в побіду Партії Праці, а побіда консерватистів на їх думку певна. Длятого вони волять грати важну вирішуючу ролю при правительстві меньшости Партії Праці, аніж бути лиш опозицією при правительстві консерватистів і тому противляться вчасним новим виборам до парляменту.

Одні консерватисти, котрі сподіваються побіди, побиваються найбільше за новими виборами.

НЕБАРОМ ПРИЛЕТИТЬ.

БЕРЛІН, 27. вересня. — Великий воздухоплав З Р—3, збудований для Америки по зразку Цеппеліна у Фрідріхсгафен, відлетить відтам до Америки дня 5-ого або 6-ого жовтня с. р.

Він вже набрав 30 тон газоліни і 800, фунтів поживи для залоги і подорожних.

Сподіваються, що підчас лету погода буде гарна.

На Атлянтійському океані будуть сторожити лету три американські воєнні кораблі Патока, Дітройт і Милвокі.

Лет імовірно потриває [illegible] дні.

ПРОТЕСТ КАРДИНАЛІВ.

ПАРИЖ, 26. вересня. — Французькі кардинали вислали протест до премієра Ерріота проти скасовання французької амбасади при Ватикані.

ПОВІНЬ В ПЕТЕРБУРЗІ РОЗНЕСЛА ЦВИНТАРІ І СПРИЧИНИЛА ПЯТНИСТИЙ ТИФ СЕРЕД НАСЕЛЕННЯ.

МОСКВА, 27. вересня. — Повінь ріки Неви, яка змивала в Ленінграді улиці, рвала доми і канали та виривала з коренем дерева, розрила також цвинтарі і рознесла по місті трумни і гнилі трупи.

До всього нещастя прийшла ще пошесть пятнистого тифу, яка стала грізно лютувати серед ленінґрадського населення. Денно зголошується вже тепер понад 100 випадків занедужання.

ОКОЛИЦЯ ПЕТЕРБУРГА ТЕЖ ЗНИЩЕНА.

МОСКВА, 27. вересня. — Вилив Неви знищив не тільки Ленінград, але й околичні міста, а саме: Ораніенбавм, Царское Село, Петергоф і Кронштадт.

В Петергофі вода знищила величну царську палату і рознесла меблі з неї на всі сторони. Також зруйнувала всі дороги і вирвала з коренем понад 1000 дерев.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ .75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

Памятаймо на „Тиждень Рідної Школи"

ПАМЯТАЙМО НА „ТИЖДЕНЬ РІДНОЇ ШКОЛИ".

В часі від 1—12 жовтня ц. р. будуть переводитися по цілій Америці збірки на Рідну Школу в старому краю.

Ніхто з Українців не може відмовитися від жертви, бо культурний доробок мозольної праці десятиліть, наша національна гордість і втіха, наша „Рідна Школа" загине і пропаде безслідно, якщо не поспішимо з Америки негайно з більшою допомогою на її ратунок.

Коли не зложимо тої жертви то знищимо власними руками, власним самолюбством і своєю власною байдужністю одиноку національну кріпость, яка ще нам залишилась на всіх західно-українських землях, загарбаних Польщею.

Жертви належить слати на адресу:

OBYEDNANNYE
847 N. Franklin Street, Philadelphia, Pa.

Користаймо з американської школи.

Мало в історії людства тільки цікавих річий, скільки їх є в історії навчання.

В давну давнину суспільність не признавала за собою обовязку навчання своїх членів. Вона й не могла сього робити, бо вона була роздїлена на дві відділені кляси, з котрих одна вважала навчання другої кляси небезпечним для свого добробуту. Коли яке навчання й було в суспільностях, що признавали рабство або кріпацтво, то воно було лишень для панів. Воно були лишень образование военне для вояків або образованне теологічне для будучих священиків. Такі школи лишень удержувала в давнину римська держава.

З її упадком навчанне перейшло на церкву, котра з завистю дивилася на посягання держави або поодиноких верстов по навчанне. В часи реформації, однак, держави стали відбирати навчанне з рук священників і церкви та віддавати його в руки світських людий. Упадок середновічних порядків поширив серед людий переконанне, що кождий чоловік повинен бути освіченим та що суспільність має обовязок дати кождій людині нагоду добути собі освіту. Держави стали перебирати на себе школи від найнисших до найвисших. Робили се й протестантські й католицькі та православні краї. Коли межи ними яка ріжниця була, то хиба та, що в протестантських державах намножилося тільки всяких віроісповідних церков (з котрих ні одна не хотіла другій дати право вчити своїх дітий), що наслідком сеї колотнечі держава мусіла усунути науку релігії з державних шкіл та полишити їх приватним учителям.

Наслідком такого розвою в усіх поступових краях світу держава признае нині своїм обовязком навчати своїх мешканців, давати кождому з них нагоду побирати що найменче основні підстави науки. Богато держав признає освіту основою доброго горожанства, та завело в себе примус початкового шкільництва, після котрого закон наказує родичам посилати дитину через кілька літ до школи. Се й називається шкільним примусовим або національним образованнем.

До країв, що признають такий примус, належуть і Злучені Держави, хоча тут шкільництво залежне не від федерального уряду, але від урядів країв (стейтів) та міст. На основі шкільного примусу діти мешканців Злучених Держав обовязані ходити до школи. Се є примус. Як примус він може богато людям не подобався, ба навіть нанести деяку шкоду навчанню. Однак користи з такої системи хоч куда більші, як невеличкі шкоди з примушування.

Сі користи можуть бути ще більші, коли родичі чи опікуни потрафлять переконати свої діти про великі користи науки, про необхідність освіти в нинішному життю. Коли родичі будуть слідити за навчаннем дітий, тоді вони не мають чого боятися; щоби дитина під упливом школи повернулася проти родичів або проти народа, з котрого вони вийшли. Дбалість родичів в злуці з досконалим американським шкільництвом може принести богато добра підростаючим дітям української іміграції.

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖДЕНЬ У МОСКАЛІВ

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Протягом останнього тижня шпальти московських часописів на еміґрації — „Днів" і „Руля" — аж гнулись під тягарем „українського" матеріялу. Будьщо не проходило дня, щоб та або друга часопись не принесла якого-небудь нового „причинку" до висвітлення українсько-московських взаємин. Писали Українці, писали „малороси", писали Москалі...

За кілька днів набралась ціла література. Що ж вона дала позитивного? Пригляньмось до цього близше.

Українці.

Притокою до „українського тижня" послужив антиукраїнський похід, розпочатий берлінською „демократичною" газетою „Руль" і описаний у нашій кореспонденції „Ще не досить розмежувались!".

Українці звернулись зі своїми жалями й протестами не безпосередно до „Руля", а скористувались більш гостинними шпальтами „Днів". Почин зробив **др. Модест Левицький**, який помістив у числі 550 цеї газети довгеньку статтю під назвою „Загострені почування".

Цей виступ був не дуже щасливим. Замісць того, щоб поставити Москалів перед фактом **внутрішнього** відродження українського народу, відродження психольоґічного й культурного, — др. Левицький уболіває над тим, що Москалі робили й роблять помилки супроти українства. Він навіть признає, що національне почуття бувших російських „инородців", отже й національне почуття Українців — „**перекручене до хоробливости**"...... Виходить, що коли й Москалі не гнобили Українців, не були централістами й не ставилися з ненавистю до природних змагань українського народу, то др. Левицький і досі позволив би Україні спати мирним сном на лоні „спільної матері-держави".

Ми, розуміється, знаємо, що др. Левицький цього не думає й цього не хотів сказати. Але московський читач — а для нього автор і писав свою статтю, — неминуче винесе враження, що др. Левицький **уболіває** над тим, що українсько-московський антагонізм зайшов так далеко, що він волів би, аби цього антагонізму не було, що він радо приняв би яку-небудь правдиво-демократичну, „добру" Росію — навіть в її довоєнних межах, себто з Україною, як кольонією чи федеративною областю......

Далеко щасливійшим був виступ другого Українця, п. Н. Григоріва, який дав на шпальтах тих самих „Днів" добру відповідь „Оборонцям" московської культури, спеціяльно п. Яблоновському („Дні", ч. 565).

Навівши цілу низку красномовних фактів констатує, що Українці на московську культуру, **як таку**, ніколи не нападали. Культуру Толстого, Пушкина, Достоєвського та инших подібних Українці вміють шанувати й цінити. Але культура Яблоновських і Бобринських — це зовсім инша річ. „Суть не в мові,— каже п. Григорів — а в тім, що цею мовою пишеться й говориться".

П. Григорів, як бачимо, не зробив ніякої нетактовности й не дав московському читачеви приводу до фальшивих висновків, як це, на жаль, зробив др. Левицький. Але й п. Григорів, на нашу думку, не підкреслив того, що найперше тут треба було підкреслити, а саме, що цінність чи безцінність московської культури — це для Українців питанне **другорядне**. Хай буде московська культура хоч яка висока — Українці її не потребують і не хотять, бо мають **свою власну** національну культуру, яку мусять і хотять розвивати.

Одначе, автори, як бачимо, **приноровились** до московського смаку й зрозуміння. Вони інакше й не могли зробити, бо тоді для їх статей не знайшлося б місця на шпальтах московської газети. Але на що ж тоді було й захожуватись? Коли не можна сказати того, що хочеш і, думаєш, то краще мовчати.

„Малороси".

Коли пригріє сонечко, гадюче кодло вилазить зі своїх нір, починає клуботатися і сичати на перехожих.

У даннім разі тим сонечком була дискусія над українським питанням, а гадючим кодлом — ті „землячки" й „вірні малоросіяне", що все не переведуться й, мабуть, ніколи не переведуться.

Отаман Струк. Отаман В. Хмара. Знаєте, що це за великі мужі? Не знаєте?

Отамана Хмару замордували большевики на Україні. Значить, хто закордоном виступає під його іменем — це самозванець.

Отаман Струк справді втік од большевиків закордон. Це — не самозванець, але зате щось далеко гірше. На Україні він був звичайним кримінальним бандитом. Утікши закордон, він знюхався з Черушенком-Сагайдачним, Гребковим і Козакевичем і разом з ними видавав у ВіВдні на польські гроші брудну провокаційну рептильку „Украіна — L'Ukraine".

Тепер цей Струк і ще якийсь самозваний Хмара виступили в „Рулі" й „Днях" з обширним листом, в якім запевняють:

а) що 38-міліонове українське селянство ніколи не давало підстави запідозрювати його в сепаратизмі,

б) що 40-міліоновий український нарід нічого так не хоче, як бути „органічною складовою й неподільною частиною" великої матушки Расеї й

в) що льояльність українського селянства до „общерусского" національного діла була задокументована 29. мая 1919 р. у декларації „обожаємо всім селянством України його вожда отамана Григорїва"...

Один розбійник свідчиться другим розбійником! Чи може бути щось більш зворушуючого й — огидного?

Коли Струк і Хмара скидаються на один відмінок гадючого кодла, то п. С. Янченко скидається на ту гадюку, яку потім на смерть його вжалила.

Як видно з власних слів п. Янченка („Украина и украинцы", „Дні" 555), він був за української влади якоюсь „великою шишкою" в третім українськім залізнично-техничнім полку. Можливо, що українська влада його визволила з большевицько- московських пазурів і дала йому шматок хліба. Тепер цей гад тільки й знає, що кпити й глузувати з тої влади. Центральна Рада й робила, що „дурила нарід". Українського руху „ніколи не було". Народня маса прислухалась до слів про „національну школу, книгу, театр, церкву — з повною байдужністю". Все вигадала купка інтеліґентів, наполовину збольшевичених, наполовину понімечиних..

На закінченне цей панок ще й повчає дра Левицького. „На еміграції є, розуміється й такі Українці, що приймають концепцію п. Левицького, але це маленька група, обєднана специфічно на ґрунті русо-польоно-юдофобства. Її настрої, може, й цікаві, як приклад перекручености, але не характеристичні для загальних настроїв української еміграції".

„Перекрученість" — це ваше слово, вельми шановний Модесте Пилиповичу. Бачете, як необережно ви його вжили і як гадюче кодло ним скористувалось?

То-тож і воно-то!

Москалі.

Ясна річ, що й редакції обох часописів відгукнулись на дискусію, що завязалась на їх власних шпальтах.

Але як відгукнулись!

Редакція „Днів" (ч. 550) глибокодумно поясное, що гнобителів занадто сильно кинуто ненависти на вчорашніх гнобителів занадто сильно кинулось у голову тим, хто спільну прокляту минувшість приймав ще напоєною жовчю національних понижень. Чад революції в них занадто скоро обернувся в чад мстивого й недумаючого націоналізму"...

А „Руль" з видом Касандри вигукує (ч. 1138): „Росія давно вже країна многонаціональна. Розрив її частин поведе до загального загину. У споєности цілого — запорука процвітання частин. Біда цілому, коли воно цього не зрозуміє; горе частинам, коли вони цього не признають"...

Післяслово.

Чи варто ж було Українцям іти в чужий табор і прохати чужої гостинности, щоб почути це все з уст своїх перекиньчиків і чужих противників?

Не думаємо, щоб гра варта була свічок. Хай би краще перекиньчики й противники залишились у своїй компанії — тоді б ми могли б з далека на їх дикунські танці дивитись і свое про them думати. А тепер у п. п. Левицького та Григорїва мусить бути таке почуття, наче вони муху проковтнули. Від цього не вмирають — але все-таки противно.

„Блажен муж, що не йде на раду нечестивих". Ці прості, але тим не менше мудрі слова мусіли б собі частїше пригадувати де-які наші приднїпрянські політики й письменники.

Прага, 6. вересня.

Радянин.

ДО ВІДОМА ЧЛЕНІВ СОЮЗА УКРАЇНСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ І ПИСЬМЕННИКІВ.

Повідомляємо членів Союза, що ухвалою останніх Загальних Зборів рішено перенести діяльність товариства до Праги. На се рішення вплинуло головно те, що столиця Ч. С. Р. стала від довшого часу центром культурного життя української еміґрації і сюди вже давніще, на основі ухвали Союза, перенісся і найшов — дякуючи прихильности чесько-словацького уряду — захист і оснований Союзом Український Вільний Університет. Факт, що на теріторії Ч. С. Р. опинився й ряд членів, до того голова й частина членів Управи Союза, приспішив перенесення центрального осідку товариства до Праги. — На основі дальшої ухвали Загальних Зборів рішено доручити ліквідацію віденського осідку товариства тим членам Управи, що лишилися в Відні (А. Жук, заступник голови, І. Косак, А. Крушельницький, Ів. Проць, др. К. Трильовський, члени Управи), а фірму товариства доручити членам Управи, що проживають у Празі, скомплетованої добором нових членів на місце тих, що виїхали на Україну. Доповнена таким чином Управа уконституувалася от як: О. Олесь, голова; др. В. Кушнір, секретар; Ів. Бочковський і Ю. Тищенко-Сірий, члени Управи; др. В. Сімович, др. В. Старосольський і др. Я. Ярема, заступники членів Управи. — Від того часу Управа Союза працює над оживленнем діяльности товариства і випрацювала програму діяльности, яка буде оголошена в міру переводження окремих точок програми в діло: Досі діяльність товариства зазачилася от у чому: вислано письмо з подякою до тих французьких діячів, які підписали відомий протест проти утисків у Польщі; роспочато акцію в справі добуття засобів для Допомогового Фонду Українських Робітників Пера; вирішено на осінь улаштувати концерт Союза у Празі і чистий дохід його призначити власне на Допомоговий Фонд.

Управа Союза звертається отсею дорогою до тих членів, що змінили місце свого перебування, подати свої адреси на адресу секретаря Союза др. В. Кушніра, Horni Cernosice u Prahy, C. S. R.

О. Олесь, голова.

Др. В. Кушнір, секр.

† Остап Вахнянин.

2-го сього вересня українське громадянство м. Ужгорода, професори ужгородських шкіл і шкільна молодь урочистим похороном проваджала до міста вічного спокою професора мійської ґімназії, Остапа Вахнянина.

Несподівана, жорстока, безглузда смерть не пожаліла молодої, повної сили й кипучої енергії людини й перетяла нитку життя саме в той час, коли завзятий борець і працьовник з новим захватом готувався стати до улюбленої роботи.

Починався новий шкільний рік, готові були нові пляни до переведення в життя серед потворних обставин карпаторуського шкільництва взагалі, а ужгородської ґімназії з окрема. Молодий проф. лагодився дати новий бій ґімназіяльним кацапам і кацапофільським професорам-автохитонам, щоб видерти з під їхнього впливу нещасну карпаторуську молодь, як він се робив уже два роки до сього і досяг результатів надвичайних. Сам один супроти всіх, без жадної помочі від колеґ підпертий лише свідомостю конечности своїх змагань та щирою любовю своїх вихованців. Але... у ворогів гинуть недруги, а у нас вимірають друзі. Так і у бідолашної карпаторуської шкільної молоді. 30-го серпня у вечорі молодик професор упав з вельосипеда, спускаючись вулицею з гори в долину, і розбився. Другого дня і помер від потрясення мозку (се була людина велитенської комплекції, тому найменше падінне не могло прийти йому без шкоди).

Перебіг короткого життя О. Вахнянина такий. Походив він зі старого священницького роду, з Галичини, а був сином галицького ґімназійного професора. Скінчивши ґімназію в Галичині,юнак вступив до львівського університету на фільософію: скінчив університет перед війною, встигши проте дістати посаду ґімнайного професора у самім Львові. Та не судилось йому віддатись в улюблені праці на довший час. Вибухла страшна війна, і українському народови відкрились великі можливости вийти з европейської завірухи свобідною нацією. Все, що було в галицькій Україні молодого завзятого і немобілізованого ще до війська стала в добровільні лави українських Січових Стрільців, сих героїв, про котрих досі ще не можуть без скреготу зубового згадати наші вікопомні гнобителі. Нема що казати, що юнак-професор опинився теж серед них. Коли Австрія окупувала Волинь, Остап Вахняни разом із товаришами своїми запопадливо працює по орґанізації українських шкіл в орґанізації українських шкіл в Росії. Серед війни вибухла в Росії і на Україні революція, Україна оголосила свою самостійність, і ми бачимо Січового старшину, О. Вахнянина, на національній роботі в Київі. Року 1918 він виїздить із Київа в складі славнозвісної державної капелі О. Кошиця до Европи і виконує ввесь час обовязки адміністратора. В 1920 р., коли перший склад капелі розпадається, О. Вахнянин з частиною її приїхав до Ужгороду, де в 1921 р., разом із товаришами закладає початки Руському (українському) театрови Т-ва „Просвіта". Він же був і першим адміністратором нового творенного театру. За рік після сього вступив він професором до місцевої ґімназії і всі свої сили й час посвятив вихованю молоді в національному дусі. В самій ґімназії для сього не має жадного простору, тому Вахнянин виносить цю частину своеї діяльности поза стіни многоязикої й одночасно беязикої башти вавилонської (в ґімназії вчать по московськи по чеськи, по мадярськи, і на тутешнім язичії), закладає союз руських пластунів, видає для нього літературу і видає часопис „Пластун", поширюючи тим національну свідомість. Тутешні автохитони здебільшого тільки за пугаром доброго вина або паленки, згадують про свої обовязки народу і співають: „Подкарпатскіє русини оставте глубокий сон", звичайно-ж і сами сплять а до Українців з Галичини та Великої України ставляться вороже, і коли ті слова гимну намагаються перетворити в життє, то чують від т. зв. „руської інтеліґенції" „Хоть би сі Українці померли дали спокійно!" Та Українці, а особливо один з найкращих із них, О. Вахнянин, професор і провідник молоді, не зважав на нарікание і працював. Хто близче придивлявся до пласту, той казав: нехай собі уміраюсь спокійно мадярські недоїдки— росте молоде покоління, яке вже не схоче спокійно вмірати, а розбудить врешті свій народ до щастя, слави і свободи, як співається в пластовім гимні.

Самособою такий напрям праці завзятого професора не лишився не поміченим ворогами українства. Шкільний референт п. Шемечек, з кінцем минулого шкільного року звільнив Вахнянина з посади професора. Але з якихось причин і сам мусів одійти зі шкільного Реферату на посаду професора до Чехії. Се дало змогу Вахнянинови вернутися знову на свою посаду. Та... не на довго...

„З особою покойника, — пише місцева ґазетка, — сходить до могили сильного і незломивого характеру громадянин, котрий безкорисно жертвував для добра народа всі свої сили. Покойний все надіявся вернути скоро до своеї вимріяної отчини України, но несподівана смерть перетяла усе. Най наша руска землиця буде єму пером і служить містом вічного одпочинку!"

Небіжчик є автором двох двох праць для пласту „Пласт" і „Пластовий підручник" (друкується). Глибокий слід, що залишив він у душах своїх вихованців, не зітреться ніколи, от чому серед похоронних співів над свіжою могилою таким гірким розпачем розтиналися їх плачі й нарікання на зрадливу

Товариші небіжчика зібравшись до гурту після „Вічної памяти", пращали січовика стрілецькою піснею — „Видиш брате мій".

Кру-кру-кру, —
В чужині умру,
Заки море перелечу —

Заглушено було вибухом безпорадного ридання.

Вічна память!

Скоб.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

Рочестер, Н. Й. В нашій громаді життя народне розвивається гарно народна робота в Рочестер не заспана. Ріжні товариства майже що суботи устроюють підприемства на дохід своеї каси чи на поміч краеви.

Священиком в нашій громаді есть о. Турула, щирий громадський діяч; таких священиків в Америці дуже мало. Побажавбим рочестерській громаді, щоби ніколи не утратила такого душпастиря.

Дякоучитель в нас п. Ґрушецький, чоловік смирний, розважний, добрий український патріот, бере живу участь в кождій громадській роботі. От зараз в нас есть гарний громадський хор з чоловік 45, в котрім п. Ґрушецький помимо своеї праці при церкві не опускае ані одної хвилинки, таких дяків треба кожній громаді.

Український громадський хор мае гарну повагу в нашій громаді. Провідником хору е п. Леон Сорочинський, член Капелі Олександра Кошиця. Жаль, щоби такий хор не був більше нігде знаний тільки в Рочестер.

Наші громади в Америці повинні постаратися, щоби цей хор витягти поза мури Рочестерські, як писав професор Олександер Кошиць про цей хор в Н. В., тай знаю, що написав і в Свободу, однак висилкою сам не займався а поручив цю справу другим людям, однак ся допись зістала не вислана до Свободи і по нинішний день. Каже п. Сорочинський, що цей хор може сміло продовжувати працю Української Капелі Олександра Кошиця по Америці.

Однак шкода колиб мав цей хор довго не істнувати зі сторони фінансової. Хор узяв на себе удержанне учителя. Як для такої орґанізації, тяжко буде журитися безнастанно фінансовими справами. Тому наші місцеві товариства і братства повинні старатись помагати. хор нашої громади. Єсть в нас шість відділів У. Н. С., два відділи У. Р. С., три відділи Провидіня, есть ще кілька інших товариств політичних і освітних. З відділів У. Н. С. найбільші і найсильнійші два відділи, а то: Братство св. Йосафата і Тов. Вільні Козаки.

Є також в нас ще дві ґрупи, котрі у громаді не популярні. Це церковна громада евангелистів і ґрупа більшевиків. Ці останні це уже майже забуті людьми. При кожній ґрупі істнують українські школи для дітий.

В школах двох, церковній і світській найбільше гуртується дітий в школі Вільних Козаків, школа ведеться уже третий рік. Школу удержують з оплат за діти і з підмоги Тов. Вільні Козаки з каси. Також що зими відбувалась школа старших учення анґлійської мови.

Родичі нехай тямлять, що школа есть скарб чоловіка, тому посилайте дітий в школу.

Єсть в нашій громаді Центральний Комітет, зложений з усіх Бабрств і Товариств, котрий тільки занимається підпомогою краеви. Є також два комітети повітових :Рогатинський і Калуський, котрі стараються помагати школам в своїх повітах і народним домам. Усю роботу на поли політичнім переважно ведуть люди з Рогатинщини, тому, що в нашій громаді переважно більшість мешканців з Рогатинщини і калуского повіту.

Та однак одна справа в нашій громаді заспана, а це справа української салі (Народного Дому). Єсть в нас і тепер малий Український Дім, власність Тов. Вільні Козаки, котрий не відповідае на приміщення Товариств і Братств. Однак хотяй малий цей домок Козаків, 316 відділу У. Н. С., усеж все життя народне при нім гуртується. Оце власне примір, що наші доми есть розсадниками нашої культури. Тому пишучи про рочестерську громаду, про котру есть що писати для похвали, стидаюся писати, що в тій громаді, в котрій провідників стільки яких захочете, а Українського Дому нема. Товариство У. Н. С. Вільні Козаки думае піднятись будови гарного будинку, тому хай кождий щирий громадянин сприяе тій так важній справі.

Дня 25. жовтня Тов. Вільні Козаки буде обходити свою 15-літну річницю, на котру запрошені усі місцеві організації. Свято відбудеться в Великій Салі Лейбор Лайсум на Ст. Пол улици. — Б.

Трентон, Н. Дж., як бувший лябіринт ріжного інтернаціонального толку, де, для всего блага було місце послуху, поперття, лише для національного стремління було так мало, прямо незамітно, бо лише шість люда як оснувателів відділу 245, в котрих жеврів огонь любови для національної справи, та нажаль одного приняла сира могила. Вони положили основу націоналізму в Трентоні і з шість членів нині е 200 членів в двох відділах У. Н. Союза. Ідея національно українська побідила всякі бурі, громи, лискавки, які перейшли через Трентон, як: гайдамацькі, комуністичні, презбитеріянські, камфорівські, всі вони перейшли наче гураґан, однак шкоди великої не зробили, не потрафили викривити душі національної в щирих синів та горожан української землі. Українські козаки та русалки остали тверді мов скала, непохитно вірні національній справі, і зараз всі ті, що переносили ті всякі операції, нині признають лише один національний фронт. Релігійної боротьби в нас нема; одні ходять до укр. православної церкви, другі до католицької угорської, і помимо цего живуть мирно. Релігію признають як приватну власність кождого з осібна. Є того переконання, що ані православні попи, ні католицькі попи, України не збудують, а лише народ, зеднаний національно, під прапором синьо-жовтим, тим дорогим жемчугом, під котрим наші славні батьки-лицарі вмирали на полю бою. Українці тут твердять, що тільки освіта та рідна культура з неволі нас вирве і тим шляхом Українці в Трентоні йдуть. Купують книжки у книгарни Товариства Помочи Письменникам, читають історію і другі книжки, взалюбки читають Свободу. повісти Будзиновського про козаччину, а навіть бойкотують цего, що немае в хаті історії України та Кобзаря Т. Шевченка. Смішком кажуть: Який з тебе козак, коли не читаеш про козаччину. — Г.

В Елизабет, Н. Дж. Тут случилась така подія. Дня 19-го вересня с. р. мали наші кацапи баль, місце на баль вибрали они собі польську галю, Сокольню на третій і Савт Парк улиці. При забаві почали співати руські народні пісні. Полякам видно се не сподобалось і зачали бійку з Карпаторосами. Результат з того файту вийшов такий, що Поляки побили до смерти Стефана Борика, який за два дні помер в шпиталю. Він був родом з Галичини і був правдоподібно дяком в руській православній церкві св. Николая, котра в дійсности повинна називатися українська православна церква бо парохіяне сеї церкви се самі Галичане включаючи кількох Білорусинів, котрі також мають галицькі жінки.

Похорон відбувся дня 26. вересня звичайно, як вимагае православний обряд, тільки з тою ріжницею, що похорон відправляв сам владика Платон з трома священниками, два з них видно Галичане. Булоб всьо добре було, колиб на місце Платона прибув укр владика Федорович. Почали проповідь місцевий священик говорить мовою українською до русских парохіян, бо лиш такою годиться, бо він сам ані жаден парохіянин „ по русскі не панімають". Слідуючу проповідь говорить Платон на русскому язике, не знаю чи наші Карпатороссн розуміли його чи ні, бо якось дуже вуха наставляли до него. Так як та вдова плакала за своїм небіжчиком, так ми Українці, котрі були присутні на тім похороні рівнож плакали за своїми братами, котрі відцурались своеї національности і без переконання носять чуже імя. Так маете науку, Ви, Карпатоorocси, не лізьте по ляцьких гальх не братайтесь з Ляхами, Приступіть до спільної праці з Українцями, поможіть нам купити Укр. Нар. Дім, де разом будем забавлятись а не забиватись. Скиньте вже раз чуже імя а носіть свое Українець.

Ю. М. Г.

Ст. Джозеф, Мо. Наслідки крадежі із фрейт кари. Дня 20. вересня зістали забиті тут на смерть два брати: Йосиф, літ 28; Френк, літ 25. Ткачі, замешкали під ч. 517 Кентоки Ст. Обз вибралися автомобільом до місточка Лилевопт, Мо. яких 42 милі від Ст. Джозеф. Там зістали перелапані на горячім учинку через детектива Кляренс Вільсона, котрий виповняючи свою службу на Бурлінтон колії застрілив обох на смерть. Їх батько походить з Угорщини і е Українцем, котрий живе тут від довшого часу з своею численною родиною і тішиться повагою у всіх. Застрілені кілька разів були вже в „Іванові хаті" за крадіжи і дуже зле мають свідоцтво за свій побут в Ст. Джозеф. Їх батько і решта родини е цілком інакшої натури, котрі ведуть прилюдне, моральне життє. Ся нещаслива подія нехай буде осторогою до чого може привести крадіж чужої власности і яке горе поносить родина забитих, а найгірше батько синів.

Ю.

ЦЕРКОВНА БОРОТЬБА НА ВОЛИНІ.

Примусове заведення польською владою під благословенням митрополита Діонисія нового календаря в православній церкві викликае раз-у-раз серед населення Волині вибухи горячого протесту, які иноді кінчаються отвертими революційними виступами. Один із таких виступів мав місце у Володимирі - Волинському в день св. Володимира, церковного патрона міста Володимира Вол., 28. мин. липня. Православне населення міста звернулося до о. Табинського з проханням відслужити в соборі службу божу. О. Табинський колишній ректор духовної семінарії в Камянці-Подільському і доцент Камянецького університету за української влади, який займае тепер на еміґрації в Польщі три дуже добре платних посади: священика при соборі, законнонавчителя в польській державній ґімназії і члена повітового соймику, — замовлену за відповідну платню приходами служби відправив, але на жадання останніх перейти з церковною традиційною процесією до каплиці св. Володимира, — відмовився. Прихожане почали вимагати від нього йти з процесією. Тоді о. Табинський сховався у вівтарі і бічними дверима пустився навтьоки. Прохожане о. Табинського піймали і з розлюченням вкинули в церкву. Головними виконавцями цього дійства були жінки. О. Табинський знову еховався у вівтарі, куди доступ жінкам, як відомо, церковними статутами заборонений. Жінки звернулися до митрофорного протоієрея Бордюговського, який тяжко хорий лежав у ліжку, з вимогою наказати о. Табинському йти з процесією. Не одержавши такого наказу, розлючені жінки увірвалися у вівтар і почали тягнути о. Табинського силою. Останній однак ухопився за колюмну, і витягти його жінкам не вдалося. Після цього прихожане взяли ікони й коругви і без священика відправилися з процесією до каплиці. О. Табинський й між тим під сторожею продовжував сидіти у вівтарі. Коли процесія повернулася, останній запропонував прихожанам відправити молебен, від чого прихожане демонстративно відмовилися. На адресу о. Табинського і митрополита Діонисія посипалися проклони: „Кому служите, іроди?". — „Заперти його в церкві, хай здихае!" — „Треба їх відправити в штаб Юрія!". Цікаво додати до цього, що в час офіційної служби в церквах по новому календарю ні один з прихожан до церкви не заходить.

ПОВІДОМЛЕННЄ.

Річний мітінґ Товариства Помочи Писменникам відбудеться в неділю, дня 5. жовтня, о 3. годині по полудни в галі на Вудлянд Ст. Присутність всіх членів конечна.

ЗА УРЯД:

В. Кушнір, предс.; **В. Гасій** секр. **І. Мороско** касієр.

Учитель: .Природа така добра для людий, що коли який то чоловік утратив якийсь змисл, тимкраще наділюе його иншим змислом. Примірам сліпі мають дуже добрий слух і дуже ніжний дотик. Глухі мають дуже знаменитий зір. (Тут підноситься один із школярів, начеб хотів щось сказати) Що скажеш Івасю? — питаеться вчитель.

Івась: Я також знаю примір. Мій вуйко мае коротку ногу, але за те друга його нога довша.

ДОПИСІ.

РОЯЛ АВК, МИШ.

Під ляцькою коржигою.

Під ляцьким ярмом український нарід терпить наругу, неволю, а тепер ще і нужду. Поздирали Ляхи із наших сіл данини, податки і всілякого рода драчки так, що мусіли люди продавати хочби остатне, аби тільки нагодувати польську потвору. Сего року, до старої біди, прийшли ще бурі, повени і гради, які винищили майже цілком деякі околиці.

Притім по містах нечувана дорожня за всю міську тандиту, а сільські продукти мають таку низьку ціну, що нічого не можна за них докупитися. Богато людий не має за що купити ні чобіт, ні одежі. В Перемишли занотували факти, що у двох селянок не було сорочок на хребті.

Одна бідняга прийшла на місто продавати борівки. Була зверху одягнена у якийсь кафтан, ушити йзі старого міха, а коли ховала вузлик із шмати, у якім завила тих нещасних пару шелюгів, що отримала за ягоди, показалося, що на ній не було сорочки! Казала бідна, що її на таке „богацтво" не стати! На цім самім перемиськім ринку одна з міських „пань" торгувала у селянки масло. Мусіла певне сама із родиною без омасти обходитися, щоб зладити це масло на торг. Поставлена селянкою ціна видалася міщанці зависокою і вона стала придиратися і сварити, що, мовляв „хлопи панують" а міщухи бідують. На ці слова селянка, замість відповісти, розтягнула свій „кабат" і показала голе тіло, на котрім не було сорочки. Пристиджена міщанка заніміла на той вид хлопських гараздів.

Це тільки два припадки, але кілько ходить без сорочок і ніхто про це не знає?

Теперішня нужда по селах спричинює занепад у всіх громадських справах. Голодний і обдертий селянин не має відки давати жертв на народні справи.

Проте є нашим святим обовязком якраз тепер складати пожертви на національні потреби у старім краю.

Ми в Америці раюємо; не тисне нас голод, ні біда, ні неволя. Майже кожний з нас заробляє добре та ще й має покладні гроші у банку.

Нехайжеж цей наш добробут не вчинить із нас мезких себелюбів! Даймо хоч окрушки із богатого стола нашому народови, що лежить нагий і зболілий, як Лазар, на позорище цілому світу.

Поможім йому прийти до здоровля і сили, щоби міг піднятися на ноги і стати до борби за свої людські права. Даваймо і збираймо складки при всяких нагодах на підтримання національного життя у краю, а крім того посилаймо тим, що справді нуждують.

Не даймо пропасти нашим інституціям; запомагаймо „Рідну Школу", народні доми, спілки, усьо, що несе для народу просвіту і лучше життя, а крім того даймо поміч тим, що голодні, обдерті і босі.

Ми не маємо своєї держави, щоби помогла. Помогти може тільки українська еміграція в Америці.

Петро Лобур.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Виступ українського силача.

Заходами тов-а „Запорожська Січ" уладжено борню українського силача, Ю. Юрка із німецьким чемпіоном, Артуром Баґанцом, в гали Клинтон Овел. Про цей виступ місцевий американський часопис пише так: Український чемпіон повалив німецького „короля". Юрко звалив Баґанца в 32 мінутах.

Юрий Юрко, гордість і чемпіон України, пришпилив до землі плечі Артура Баґанца, німецького чемпіона, по 32 мінутах завзятої борні. Побіда зістала доконана через хвачення ґлови ногами (гед ссизерс) і придержання кадовба (баді-голд).

Атлетичний вечер відбувся під покровом українсько-католицької церкви св. Михаїла на Гаррис евню.

Юрко дав богато нагоди своїм краянам до оплесків і ентузіястичних вигуків — через своє удальство. Його змагання були все зачіпні, але цілком „чисті", підчас коли Баґанц пробував цілий час уживати простацького способу борення. Судія борні, Оливер Ґулет, мусів кількараз звертати Німцеви увагу, що його метода ніяк негарна.

Перед борнею Юрко учинив кілька спроб своєї надзвичайної сили, скручуючи сталеві штаби у пояси, нараменниці і т. п., даючи розбивати собі кусень ґраніту на грудях і кілька цеґол на голові.

Д. Іван Затонський, який нам цей звіт прислав, додає, що на цілім виступі були Українці з цілої околиці, які учинили відтак велику овацію свому атлеті. Д. Ю. Юрко походить з Київа, був поручником-адютантом в 4 дівізії української армії, в якій боровся проти Москалів і Ляхів.

Він всюди заявляє себе отверто Українцем-патріотом.

В. Будзиновський.

ЯК БИ МУЖ СКАЗАВ.

Оповідане.

(2)

Принеси сюди все те, що я заказав, — Борухович промовив до хлопця і присівся до обох парохів.

Латинський пробощ видобув з кишені пакетик і поклав на столі.

Се тарукові карти, — промовив. — Ми ждали на третього. Ліпшого третого, як муж моеї парохіянки, пан лісничий Борухович, ми не могли бажати собі. Може би одного жидка? А може ви, пане лісничий волите коротенького? В мене й така карта.

Волю тарока, — лісничий відповів, — бо фербель завеликий газард на мою кишеню. Але ви і тарока газардуєте. Я вже не граю.

Не будемо газардувати, — пробощ відповів. — Пункт тільки десять сотиків, до жидка тільки по короні і десять процент виграної.

Се газард, — Борухович відповів, бо боявся, що як перша карта не допише, то його чотири корони готові не вистати на перший раз. — Я вже не граю... Хиба для забитя часу. Значить, не висше як по два сотики за пункт і десять до жидка.

Нехай і так буде. Зачинаймо. — Зачали. Борухович став каятися, що переформував таку низьку тарифу. За першим разом взяв жидка. За другим заголосив чотири царі, полетурою з ловлею паґата. Дістав контра, дав ре, і виграв. І далі карта йшла йому, як ще ніколи в життю. Щастє вивело його з рівноваги потрібної при картах.

Ваше щастє, — замітив, що я так обнизив тарифу. Як би не те, то я вже був би з обох вас злупив сему шкіру.

Його партнери, старі грачі, не денервувалися. Вони знали, що щастє, ще й в картах, химерне і змінчиве.

Пусте! — відповів йому пробощ, позираючи на купу гроша перед Боруховичем.— Нині програм, завтра відібюся. Як щастє обернеся, то й нині цілу ту купу, що перед вами, пригорну до себе. Ще й чоботи стягну з вас.

Як котрого дня карта йде мені, то йде до самого кінця, хоч би грав до півночи, до самого рана.

Я такої низької гри не годен грати, — перебив український парох. — Щоби в грі знайти вдоволеннє, гра мусить бути денервуюча. Гра за оріхи або за фасольку усипляє мене. Два сотики за пункт, то майже те саме, що за пункт фасолька. Як хто возьме сего жидка, кидаю карту.

Коли низька гра вам обом осоружна, то, про мене, поступлюся вам, — промовив Борухович, дивлячися то на свою карту, то на купу гроша перед собою. — Граємо по десять, чи по двацять за пункт?

По двацять, — відповіли нараз оба парохи.

По двацять, коли вже хочете вище, — додав пробощ.

Слідуючу гру? — спитав лісничий.

Чого ждати на слідуючу?

Бо карти вже роздані і я бачив мою карту.

Пусте! — сказав пробощ.— Нехай буде й ся гра по двацять.

Згода? — Борухович звернувся до пароха.

Згода.

Коли згода, то в мене десять тароків, толєтура, чотири царі і паґат ультім.

Ми самі влізли в пастку, — замітив пробощ. — Пусте! Фортуна мутабіліс (щастє змінчиве).

Борухович взяв жидка, пригорнув до себе величезну купу гроша.

Грали далі. Пробощ мав рацію, що „фортуна мутабіліс" щастє змінилося о стілько, що купа перед Боруховичем вже не росла, бо що виграв, те зараз в слідуючій грі програв. За те виграні гроші накопичувалися перед парохом. Для пробоща був се винятково фатальний день. По годині гри пробощ кинув карти на стіл і підвівся.

Кінець! — крикнув.

Вже? — спитали його оба партнери здивовані.

Я вже програв всьо, що мав.

Ми поборґуємо, — Борухович відповів, мішаючи карти.

Хиба не знаєте, що у нас на кредит нема гри? Я сам на кредит не граю і не граю з таким, що до карт сідає без гроша, або вже всьо програв.

Директор Торговлі вигодить тобі якою сотчиною. — замітив парох.

Той український шовініст позичить польському ксендзови? — пробощ спитав.

Він тут не політик. Тут він купець. Чейже знає, що довг звернеш йому і, заходячи далі сюди, даш заробити такий процент, якого не бере найбільший лихвар, ані український Банк Земельний. Я поговорю з ним. Ходи! Скажу йому, згідно з правдою, що ти ксендз старої дати і в політику не бавишся.

Оба священики вийшли до склепу. Борухович почислив свої гроші і нарахував триста двацять і шість корон виграних. Священики вернули і знов сіли до карт, бо управитель Торговлі вигодив пробощови стома коронами. В дуже короткім часі ся сотка розчахнена через половину, опинилася перед парохом і перед Боруховичем. Пробощ знов кинув картами об стіл.

Тепер вже кінець! — крикнув.

Ще не кінець, — відповів парох, хитро підсміхаючися.

Вдруге не піду до директора зичити гроші, бо буде сміятися. Як чоловіка бють, то не так болить, як тоді, коли з битого сміються.

Не треба зичити. У тебе ще резерва оборотового капіталу.

Яка?

Граймо не о гроші. Граймо о решту тих твоїх паршивих овечок в моїм селі.

Гм... Не зла ідея. Я з них і так не велику маю користь. Є їх лише шестеро. Як мене моя недоля занесла в сі сторони, мав я в твоїм селі шістьдесять овечок. Протягом двацяти років, замісць розвестися бодай до подвійного числа, моя отара в Сімушках змаліла до десятої части первісної сили, бо...

Бо богато виеміґрувало до Америки.

До Америки виеміґрували тільки дві родини по три душі. Решта виеміґрувала до твоїх книг. Ти спеціяліст до душокрадства. Вони тепер твої овечки. Маєш і сю решту вкрасти мені, волю програти їх. А може ними відібюся?... Але як оцінити їх?

Кілько пунктів рахуєш за одну душу?

Вибачайте! Як отець пробощ будуть платити душами, — розмову перебив Борухович, — то я не можу з ним грати, бо мені душі його овечок не потрібні. Я божих двоногих овечок не стрижу.

Пан лісничий має рацію, — промовив парох. — Людські душі можуть бути монетою тільки між духовниками. Щоби пробощ міг далі грати з вами, перечислю душі на гріш.

Можна й так, — сказав пробощ. — Але, яке мірило?

Який твій річний дохід з тих душ? — спитав парох.

Він невеликий. Протягом послідного року я в Сімушках мав тільки один шлюб і охрестив двох бахурів. За все те дістав лише одинацять корон.

Ти правду сказав, що то паршиві овечки.

Коли ти мав з тих шести овечок одинацять корон, то пересічна вартість кождої овечки сорок пять корон і вісімдесять три сотики. Разом двіста сімдесять пять корон.

Парох став рахувати свої гроші, щоби сказану суму передати пробощови.

Як ти се вирахував? — пробощ спитав.

Я скапіталізував твій річний дохід з тих шести овечок. Беру чотири процент. Одинацять помножив через сто і поділив через чотири.

Парох відчислив гроші і відсунув їх до пробоща.

Отже ти в моїм селі вже не маєш ні овечки, — сказав.

Як до того не вміщаєся старостзо

(Дальше буде).

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Д. Ч. Ню Йорк: „Оповідання Петлюрівця" не будемо друкувати, бо воно без початку і без кінця.

П. Л. Нортгемптон, Па.: Стаття задовга і доторкується дражливих квестій, яких лучше не рушати.

М. К.: Є богато людий, навіть між нами, що не дбалиби, аби їх вбито, колиб за ту ціну Україна могла стати свобідною і щасливою. Але життя одного чоловіка негодно мати такої ваги. Потреба тисячів жертв, заки вони заважать на вазі, як треба. Задлятого „Сон" не буде друкований. Таксамо не помістимо „Ренеґатам", бо вважаємо, що сам людський проклін для них — ніяка кара, а хиба сміх. Проклонами не викорінимо зрадників; на них є другі, певні способи, які вимітають їх із рідної хати на все.